

Vedlegg

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og innvandringsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/4524 - KLI

Dato
08.10.2019

**Dokument 8:156 S (2018–2019) Representantforslag om å stoppe
sentralisering av domstolene**

1. BAKGRUNN

Jeg viser til justiskomiteens brev 18. september 2019, der det bes om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse til representantforslag 156 S (2018–2019) fra stortingsrepresentantene Emilie Enger Mehl, Geir Inge Lien, Ole André Myhrvold, Liv Signe Navarsete, Åslaug Sem-Jacobsen og Sandra Borch.

Forslagene lyder:

1. Stortinget ber regjeringen utsette behandling av Domstolkommisjonens delrapport om struktur inntil kommisjonens fullstendige utredning foreligger i 2020.
2. Stortinget ber regjeringen legge til grunn et prinsipp om lokal frivillighet for beslutninger om sammenslåing eller felles ledelse av domstoler.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at avgjørelser om sammenslåing og felles ledelse av alminnelige domstoler og jordskifteretter stoppes frem til Domstolkommisjonens fullstendige utredning foreligger i 2020.

Representantforslaget er fremmet på bakgrunn av at Domstolkommisjonens utredning om domstolstruktur er fremskyndet og at det parallelt med kommisjonens arbeid gjøres organisatoriske endringer.

2. DEPARTEMENTETS UTTALELSE

2.1 Innledning

Jeg vil innledningsvis peke på at det i dag er 60 tingretter, inkludert Oslo byfogdembete. Jeg gjør oppmerksom på at organisering av jordskifterettene er hjemlet i jordskifteloven, som Landbruks- og matdepartementet har fagansvar for, selv om Domstoladministrasjonen er den administrative overbygningen for både tingrettene og jordskifterettene.

I det følgende vil jeg uttale meg om de konkrete forslagene og bakgrunnen for dem.

2.2 Forholdet mellom delutredningene

Domstolkommisjonen avga sin første delutredning 1. oktober 2019 (delutredning I). I samsvar med mandatet har kommisjonen der foreslått kriterier som tar sikte på en bærekraftig domstolstruktur, som også gir grunnlag for fleksibilitet ved at senere endringer kan baseres på de samme kriteriene. Kommisjonen har lagt til grunn at domstolenes kjerneoppgaver skal videreføres, og at det ikke er aktuelt å foreslå å ta ut eller tilføre større saksområder i delutredning II. I denne forbindelse finner jeg grunn til å understreke at kommisjonen har arbeidet parallelt med delutredningene, og at strukturforslaget tar høyde for endringer i domstolenes oppgaver. I utgangspunktet ser jeg derfor det ikke som nødvendig å utsette behandlingen av delutredningen til kommisjonens sluttutredning foreligger i 2020. Jeg kommer tilbake til den videre behandlingen av delutredningen i pkt. 2.5 nedenfor.

2.3 Frivillig sammenslåing og felles ledelse

Departementet foreslår i Prop. 1 S (2019–2020) å slå sammen Fredrikstad tingrett, Sarpsborg tingrett, Halden tingrett og Moss tingrett. Det foreslås også å slå sammen Nedre Romerike tingrett og Øvre Romerike tingrett. Begge prosessene er basert på lokalt initiativ og intensjonsavtaler om sammenslåing mellom domstollederne, og begge forslagene har vært på høring. Som det fremgår av Prop. 1 S (2018–2019) vil departementet og Domstoladministrasjonen fortsette med å følge opp lokale prosesser om endringer i domstolstrukturen, i tråd med Stortingets vedtak ved behandlingen av Innst. 6 S (2015–2016) om at det ikke er motforestillinger til sammenslåinger dersom det er lokal enighet. Jeg mener at dette er i samsvar med forslagsstillernes punkt 2, foruten det som gjelder etablering av felles ledelse, som jeg umiddelbart kommer tilbake til.

Ordnningen med felles dommer- og domstollederstillinger ble introdusert som en prøveordning våren 2015, og har senere blitt gjort permanent i enkelte domstoler.

Domstoladministrasjonens styre skal etter domstoloven § 33 første ledd sørge for at den sentrale administrasjonen av domstolene skjer på en forsvarlig og hensiktsmessig måte. Hovedformålet med ordningen med felles ledelse er å øke fleksibiliteten, bedre ressursutnyttelsen og redusere sårbarheten i domstolene. Domstoladministrasjonen

fastsetter antall faste dommerstillinger for den enkelte domstol, og kan opprette felles faste dommerstillinger for flere domstoler, jf. domstoloven § 33 c. Det ligger til styret for Domstoladministrasjonen å vedta og etablere felles ledelse av domstoler.

Domstoladministrasjonens styre kan i «særlige tilfeller» fastsette at to eller flere domstoler skal ha felles ledelse, jf. forskrift 28. september 2015 nr. 1202 om felles faste dommerstillinger § 3. Styret har vedtatt at administrasjonen skal vurdere bruk av felles dommerstillinger og felles ledelse der det er mulig. Justisdepartementet har vurdert om beslutningene om felles ledelse reelt sett er enkeltvedtak, slik at de kan omgjøres av departementet, men har kommet til at de er administrative beslutninger som ikke utløser klagerett. Kongen i statsråd kan likevel treffe vedtak om

Domstoladministrasjonens virksomhet og administrasjonen av domstolene, jf. domstoloven § 33 tredje ledd, men denne instruksjonsretten forutsettes brukt kun i unntakstilfelle og medfører ingen alminnelig rett for regjeringen til å overprøve Domstoladministrasjonens beslutninger, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000–2001) side 77. Etableringen av felles ledelse er etter dette Domstoladministrasjonens anliggende.

Felles ledelse rokker ikke ved domstolstrukturen. Halden tingrett er ikke underlagt Fredrikstad tingrett og Fosen tingrett er ikke lagt under Sør-Trøndelag tingrett, slik det fremstilles i bakgrunnen for representantforslaget. Domstolene som omfattes av ordningen består som selvstendige enheter, og etablering av felles ledelse er ikke til hinder for framtidige endringer. Jeg finner også grunn til å påpeke at Domstolkommisjonen uansett er uavhengig i sitt utredningsoppdrag.

2.4 Domstolenes budsjettsituasjon

Departementet ba i tildelingsbrevet for 2019 Domstoladministrasjonen om en vurdering av hvordan ABE-reformen er fulgt opp samt en redegjørelse for potensialet for videre effektivisering. Analysen skulle ta hensyn til domstolenes helhetlige driftssituasjon og økninger i driftsbudsjettet.

Konsulentselskapet Metier OEC har på oppdrag fra Domstoladministrasjonen analysert ABE-reformens effekter på driftssituasjonen i domstolene. Av rapporten fremgår det at nivået på de totale bevilgningene fra Stortinget til domstolene er tilnærmet uendret fra 2014 til 2019, korrigert for pris- og lønnskompensasjon. Dette skyldes at bevilgningene har økt gjennom innvilgede satsningsforslag innen IKT, bemanning og lokaler, samtidig som bevilgningene har blitt redusert gjennom de årlige ABE-kuttene. Metier OEC peker på strukturendringer som ett av tre hovedområder med størst potensiale for framtidig effektivisering. De andre områdene er digitalisering, herunder oppgradering av teknisk utstyr og endring av arbeidsprosesser, og bedre ressursutnyttelse.

Stortinget har siden 2017 bevilget 105 millioner kroner til prosjektet Digitale domstoler. Regjeringen foreslår i Prop. 1 S (2019–2020) å videreføre satsingen med ytterligere 36 millioner kroner i 2020. Det er naturlig at alle domstolene inkluderes i prosjektet på sikt. Utvidelse av prosjektet og oppgradering av lokaler må vurderes i de ordinære budsjettprosessene.

Departementet jobber også med andre tiltak for å bedre ressursutnyttelsen i domstolene, herunder endringer i straffeprosessloven og tvisteloven.

Riksrevisjonen legger frem sin undersøkelse om saksbehandlingstid og effektivitet i tingrettene og lagmannsrettene 22. oktober 2019.

2.5 Behandling av utredningen

Departementet skal nå gå grundig gjennom strukturutredningen, før vi tar stilling til hvordan utredningen bør følges opp. Jeg er opptatt av at vi skal ha en åpen og demokratisk prosess, der eventuelle forslag til endringer vil bli forelagt for Stortinget.

Med hilsen

Jøran Kalimyr